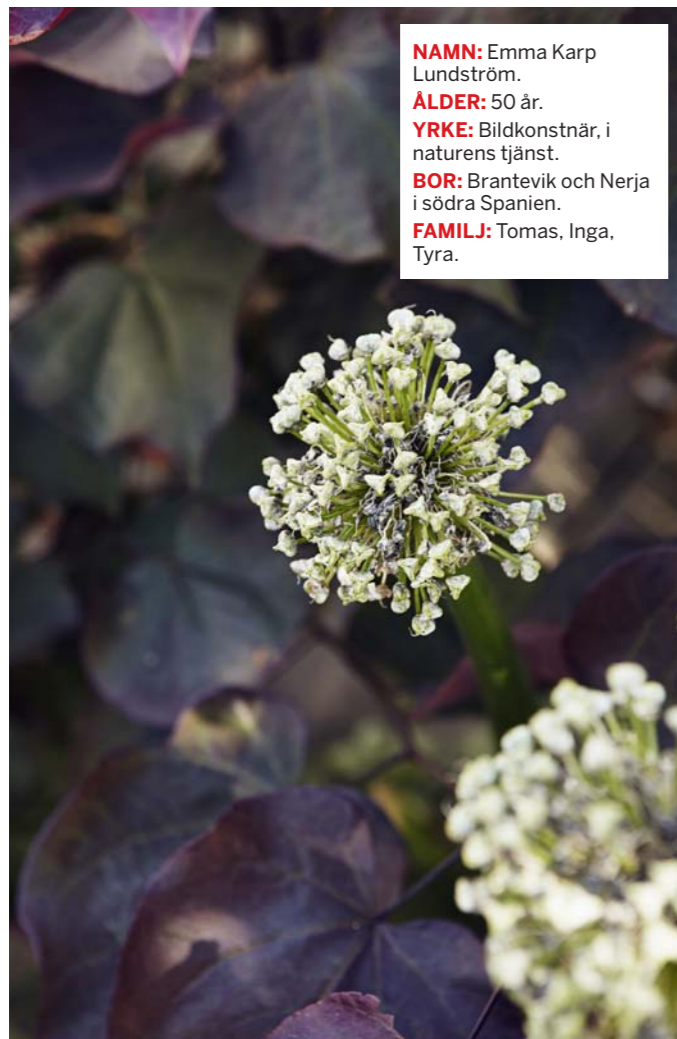

Vägen tillbaka

Även äpplen kan ha sina slumpens skördar. Äppeltavlornas konstnär **Emma Karp Lundström** vet. Hennes val att ta över **pappa Helges** skapelse blev en väg tillbaka till både konsten och livet. Där hon till slut lärde sig att det inte behöver finnas något som heter hemma.

AV LISAI SING FOTO TINE GUTH LINSE

NAMN: Emma Karp Lundström.
ÅLDER: 50 år.
YRKE: Bildkonstnär, i naturens tjänst.
BOR: Brantevik och Nerja i södra Spanien.
FAMILJ: Tomas, Inga, Tyra.

Det regnade i London den dagen. På Soho Square väntade femtio lädor äpplen på att förvandlas till en turistmagnet. En kvinna i gul regnponcho klättrade upp och ner för en stega. Fokuserad men lycklig. Samtidigt, i Gislöv på Österlen, serverade hemtjänsten Helge Lundström hans morgongröt. Kvinnan tänkte på Helge och gladdes åt framgången. På mobilen blev de missade samtalen fler och fler.

Förra året blev avgörande för Emma Karp Lundström. En dörr stängdes och en annan öppnades. Äppeltavlan från Kivik fick sitt internationella genombrott, på Soho Square, mitt i centrala London. Samtidigt satt pappa Helge hemma vid köksbordet och gick bort, lugnt och stilla vid 88 års ålder. Först när tavlan var färdig fick hon beskedet.

– Det var en stark upplevelse. På sätt och vis gick han bort mitt i sin egen skapelse och jag är glad att föra den vidare.

I höst 25-årsjubilerar den jättelika äppeltavlan som görs i samband med Äppelmarknaden varje år. Tolv av dem bär Emmas signatur. Men att hon skulle ta över uppdraget från sin far, Helge Lundström, var långt ifrån självklart när frågan kom.

– Jag hade hållit på med stor, abstrakt grafik i den prestigefyllda konstvärlden i Stockholm, där det bara var genombrott i New York och Europas konstmetropoler som räknades. Äppeltavlor i Skåne kunde inte vara mer fel, minns Emma och måste le.

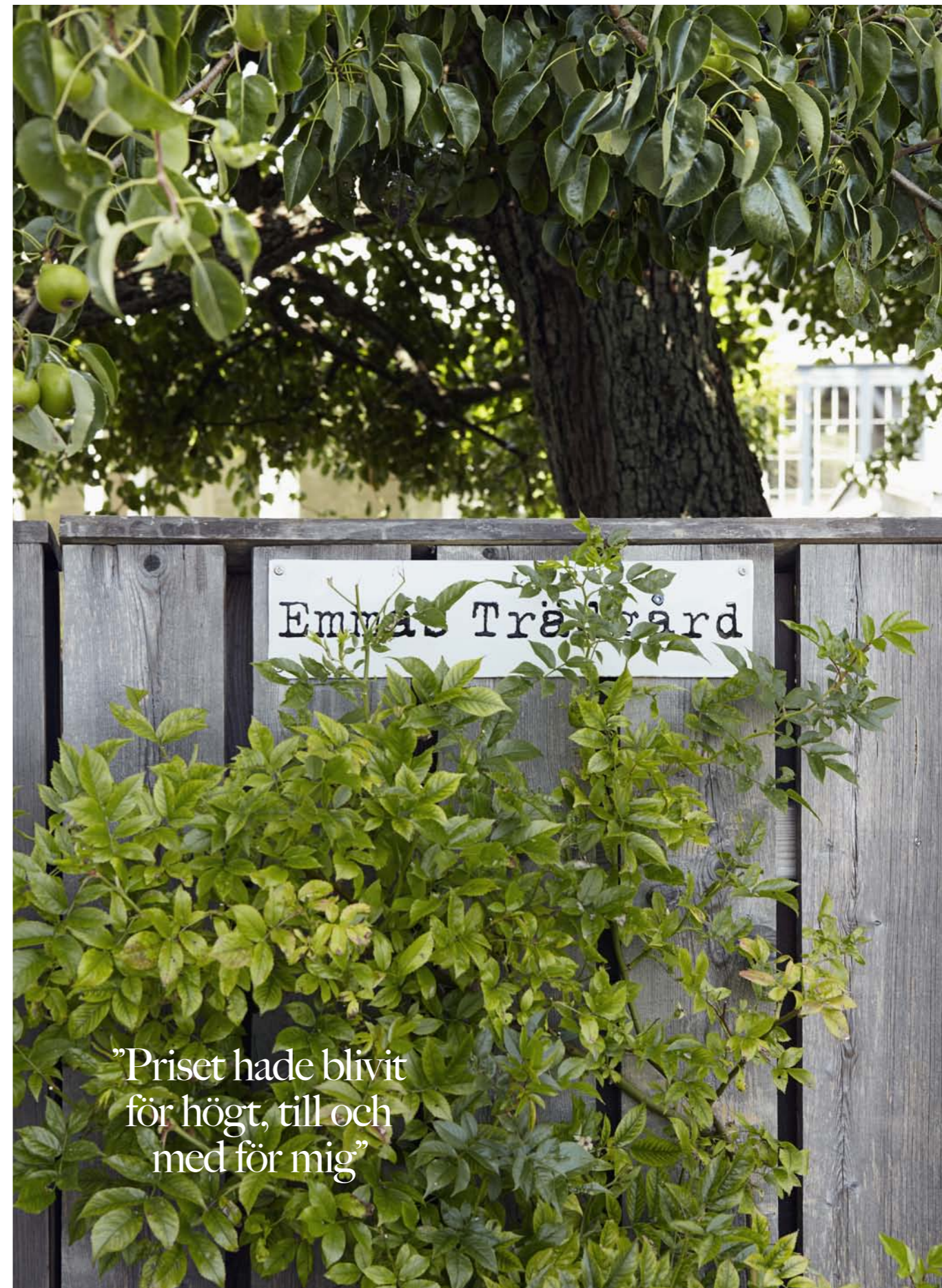
För det visade sig vara alldeles rätt. Äpplena blev hennes väg tillbaka till konsten – och livet. I många år hade hon arbetat hårt för att slå igenom som grafisk konstnär och lyckats. Men hennes djärva teknik med frätande syror

var farlig. Trots varningarna, både från kollegor och den egna kroppen, ville hon inte lyssna.

– Till slut var jag alldeles grön i ansiktet och började tappa minnet. Priset hade blivit för högt, till och med för mig.

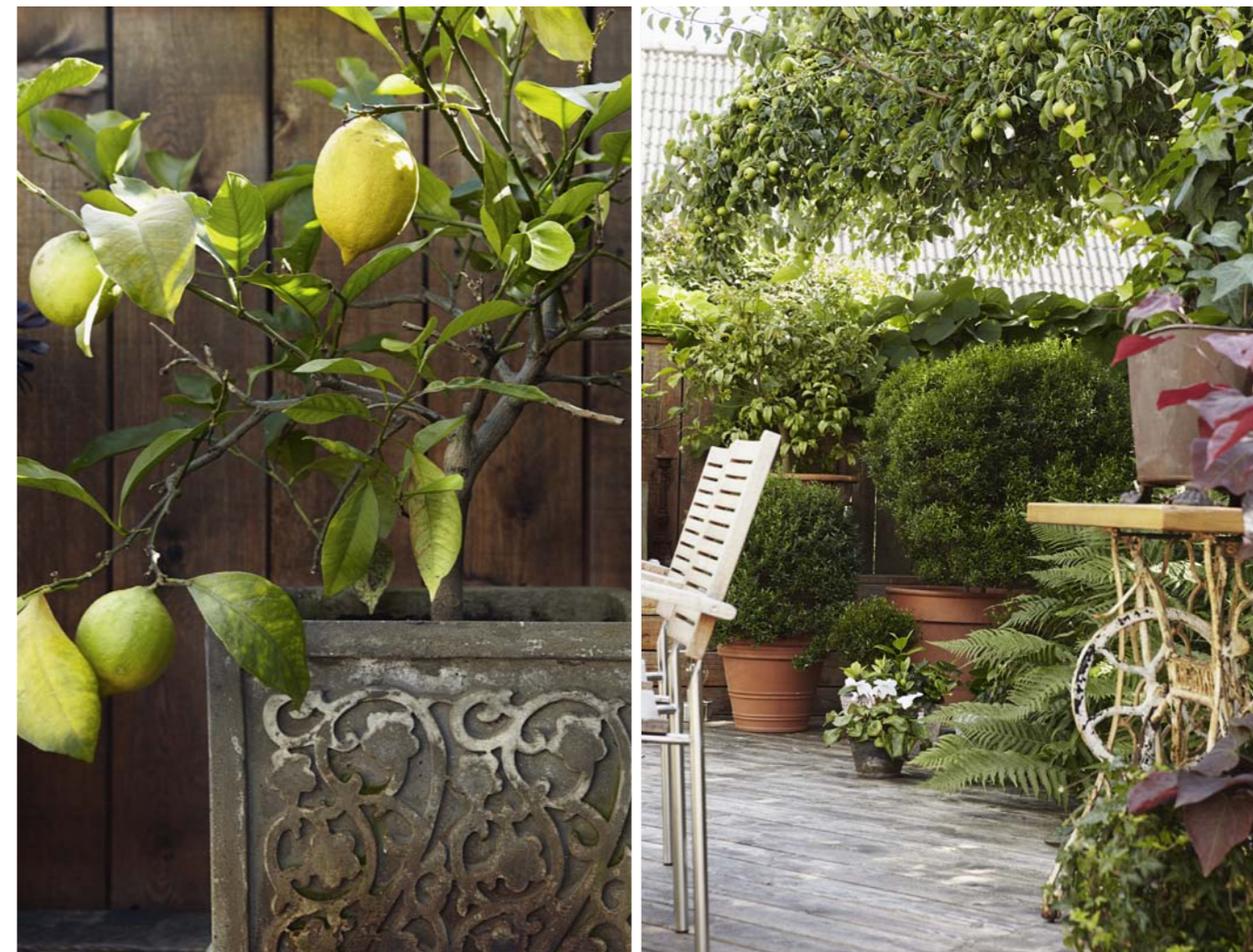
Hon hade knappt hunnit fylla fyrtio år och förlorat allt: hälsan, egot, identiteten – förgiftad av ångorna i den grafiska verkstaden. Njurar och lever var nära kollaps. Man kan lugnt säga att det var äpplena som räddade livet på henne. Det var inte förrän hon vågade släppa taget som hon hittade den väg som skulle bli hennes.

I dag, tio år senare, känns den dramatiska vändpunkten avlägsen. Numera är Emma bosatt i ett av de vackra skepparhusen på Brantevik, tillsammans med sambo och två hundar. Där har hon sin ateljé och där har hon sin trädgård, liten men mästertligt uppbyggd.

”Min känsla för Österlen är ambivalent”

På den lilla ytan har Emma Karp Lundström skapat en trädgård med grafikerns säkra känsla för form. Ett trädäck med mjuka linjer, gatsten lagd i solfjädersform och därutöver raka vinklar. Växterna kompletterar varandra i höjd, form och färg. För att få mångfald på den begränsade ytan har hon tagit till många knep. Fontänen har hon hängt på väggen och äppelträden är spaljerade. Rabatterna har hon byggt på höjden. Här samsas alla nyanser i grönt med vackra trädgårdsting från Italien och Österlen.

Att återvända till barndomens Österlen, efter över tjugo år som storstadsbo, krävde stort mod och hon tvekade länge. I Gislövs smedja väntade släktleden. Flera generationer Lundström hade verkat där: Emmas farfarsfar och farfar som smeder, och pappa Helge, den berömde konstnären och trädgårds-kreatören. Skulle hon kunna skapa sig ett eget liv här?

– Min känsla för Österlen är ambivalent. Jag älskar lugnet här, det mjuka diset och ljuset över havet om våarna. Men jag känner också den andra sidan, det statiska och stillastående som kan suga musten ur vilken entreprenör som helst. Dagar när de enda bilarna som syns på vägarna är hemtjänsten eller hantverkare på väg att fixa sommargästernas hus under lågsäsong.

Men att komma tillbaka gav också ny energi. 2001 gjorde hon sin första egna äppeltavla i Kivik, med det egna gudbarnet som motiv. Samtidigt smidde hon planer på att starta ett ”centrum för kreativitet och balans”, med Gislöv som utgångspunkt. Hon anlade trädgårdar, både tillsammans med Helge och på egen hand. Under kommande år blev hon mer och mer engagerad i bygden, både politiskt och som ledare för olika kulturprojekt. Det var för övrigt Emma Karp Lundström som kläckte idén till

Österlen Lyser, ett ljusprojekt i glesbygden som numera engagerar så gott som samtliga byar i trakten när det är som mörkast i november.

Men trots alla engagemang har äppeltavlorna förblivit hennes ansikte utåt. Att axla den mantel var en stor och lite skrämmande uppgift.

– Det är ett väldigt speciellt uppdrag och under de första åren var det en verklig kamp att hitta en egen stil som ändå passade i sammanhanget.

Processen är komplicerad och det är mellan 30 000 och 40 000 äpplen som ska hanteras till varje tavla. Höstens motiv väljs och godkänns av Äppelmarknadskommittén redan i februari. Att skapa en dynamisk bild av dussinet äppelsorter är en utmaning, särskilt om man vet att färgerna även skiftar under de fyra veckor som tavlan sitter uppe. Varendaste äpple väljs ut av konstnären

ÄPPEL i KIVIK

Äppelmarknaden i Kivik äger rum varje år sista helgen i september. För 2012 innebär det fredagen den 29 och lördagen den 30. Avtäckningen av årets äppeltavla sker på lördagen. I samband med det släpps också jubileumsboken som sammanfattar marknadens 25 år; bakgrund, utveckling och alla de olika äppeltavlorna genom åren, både Helges och Emmas. Det är Idella Föreningen Äppelmarknaden i Kivik som ger ut boken på eget förlag och författare är Maria Anderberg och Emma Karp Lundström gemensamt.

UTSTÄLLNING

25 aug–16 sept. Utställning i Trelleborgshallen, Parken, Trelleborg

14 okt–framåt. Äppeltavla i Lunds domkyrka under tack-sägelseiden.

2–26 nov. Akvarellutställning i kryptan och i Domkyrkofo- rum, Lunds domkyrka.

”Jag gjorde en bild av den frihet jag själv längtat så efter – och sedan dess känner jag mig faktiskt fri och jobbar organiskt på ett nytt sätt”

själv. Förutom motivet och frukterna är det en stab av medhjälpare som ska vägledas – och allt inför publik på höga byggnadsställningar. Det stora formatet var Emma van vid från grafiken, men motiven föll inte alltid den lokala fruktbranschen i smaken.

– Ett yin- och yangtecken, som var min fjärde tavla, var nog inte särskilt populärt och inte heller försöken att spegla samtidskonsten i äpplen.

För Emma Karp Lundström kom den verkliga brytpunkten med de galopperande hästarna, 2009 års äppeltavla.

– Jag gjorde en bild av den frihet jag själv längtat så efter – och sedan dess känner jag mig faktiskt fri och jobbar organiskt på ett nytt sätt. Nu vågar jag lita på mig själv.

Att arbeta i samklang med organiska material har lärt Emma Karp Lundström lyssna både inåt och utåt. Och i

det mötet har hon hittat hem. På riktigt. Hon har hittat tillbaka till bildkonsten och sin egen livsnerv. Sedan ett par år utforskar hon akvarellens möjligheter och gränser. Motiven blir mer och mer intuitiva och snart sluts cirkeln.

– Nu gör jag etsningar igen, men i stället för syror låter jag pigmenten, vattnet och hårtorken bearbeta ytan. Processen är lika indirekt, men det är ändå stor skillnad. Numera ser jag mig själv som ett redskap för naturen. Den verkar genom mig och jag vågar låta mig ledas av den.

Sommaren går mot sitt slut och äppelodlingarna på Österlen visar redan färg. I Emmas trädgård mognar de första päronen. Ljusa funkior spelar mot spröda ormbunkar. Rundklippta buskar och judasträdens mörkröda blad bildar fond mot vita allium och echinacea. Det porlar i lejonbrunnen och från Östersjön kommer eftermiddagsbrisen. Familjens

två dvärgschnauzrar, Tyra och Inga, vilar lojt i skuggan.

Det är lätt att föreställa sig en stafettpinne som lämnas över, men riktigt så blir det inte. Efter Helges död har Emma tagit beslutet att inte bli nästa generation i Gislöv. Minnet efter släktens smeder förvaltas sedan länge av byalaget med Smideseet och snart kompletteras det med ett helt byggnadsvårdscentrum. Emma är inte med i den processen.

I stället har hon valt att köpa ett litet fritidshus i södra Spanien där hon kan hämta ljus och färg när de svenska inte räcker till.

– Det är en stor frihet att inte behöva vara med och driva och förvalta. Det var först när jag slutade jaga och leta efter ett hemma som jag hittade rätt. Även om min fasta punkt förblir Brantevik, så spelar det inte längre någon roll om jag bor i Stockholm eller Spanien eller på Österlen – för hemma är inte där. **S**